

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

(для студентів денної і заочної форм навчання
спеціальності 7.18010013, 8.18010013 – «Управління проектами»)

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Системна організація професійної діяльності» (для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 7.18010013, 8.18010013 «Управління проектами»)/ Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. М. Бабаєв. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 15 с.

Укладач: В. М. Бабаєв

Рецензент: к.е.н., доц. Г. В. Висоцька

Затверджено на засіданні кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві, протокол № 1 від 30 серпня 2011 р.

Зміст

	Стор.
1. Вступ	4
2. Плани практичних занять	5
3. Технологія організації і проведення, супровідний матеріал	12
4. Оцінювання	14
5. Інформаційно-методичне забезпечення	15

1. Вступ

Методичні вказівки до практичних занять призначені для студентів 5 курсу денної і 6 курсу заочної форм навчання спеціальності 7.18010013, 8.18010013 – «Управління проектами».

Основним завданням розроблених методичних вказівок є визначення загальних вимог до організації і проведення практичних занять з метою поглибленого ознайомлення студентів з тематикою, структурою і змістом навчальної дисципліни «Системна організація професійної діяльності».

Особлива увага в методичних вказівках приділяється питанням структури, середовища, життєвого циклу, специфіки розробки і реалізації проектів та програм в міському господарстві і будівництві, фінансування їх інвестиційних потреб.

2. Плани практичних занять

Модуль 1. Системна організація професійної діяльності

ЗМ 1.1. Життєвий цикл проекту

УНЕ 1. Середовище управління проектом

Питання теми:

- проект, програма, їх портфелі;
- внутрішнє і зовнішнє середовище проекту/програми;
- структура проекту/програми;
- учасники проекту;
- управління проектами, експертні області управління проектом;
- особливості розробки та реалізації проектів/програм в сучасних міських і регіональних умовах в Україні.

Література: [1-4, 6-10, 12, 14-18].

На практичних заняттях студенти:

- ознайомлюються зі специфікою діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування у справі розробки та реалізації проектів/програм місцевого розвитку;
- розглядають перелік галузевих програм розвитку м. Харкова та Харківської області на період 2003-2020 рр.;
- аналізують структуру, середовище розробки та реалізації програм: розвитку і реформування ЖКГ Харківської області на 2003-2010 рр., підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу, поводження з ТПВ на 2005-2014 рр., «Питна вода Харківської області» на 2006-2020 рр., енергозбереження Харківської області на 2003-2010 рр., будівництва та розвитку Харківського метрополітену на 2007-2012 рр., соціально-економічного розвитку Харківської області до 2010 р. «Харківщина-2010», розвитку дорожнього комплексу Харківської області на 2004-2010 рр., розвитку інформаційного простору Харківської області на 2006-2010 рр.

Питання для обговорення:

1. Зміст основних характеристик проекту, що відрізняють його від інших проявів управлінської діяльності.
2. Складові управління проектом, що створюють критерії його успішності, обмеження, важелі впливу.
3. Призначення структури проекту. Підстави, завдання і кроки структуризації проекту. Моделі структуризації.
4. Зовнішнє середовище проекту і його вплив на розробку і реалізацію проекту.
5. Внутрішнє середовище проекту. Поняття і склад учасників проекту. Команда менеджменту проекту.

УНЕ 2. Фази життєвого циклу проекту.

Питання теми:

- життєвий цикл проекту/програми;
- фази життєвого циклу проекту.

Література: [1-4, 6-8, 12, 14-18].

На практичних заняттях студенти:

- досліджують специфіку фаз життєвого циклу, механізмів фінансування інвестиційних потреб складових проектів програм: розвитку і реформування ЖКГ Харківської області на 2003-2010 рр., підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу, поводження з ТПВ на 2005-2014 рр., «Питна вода Харківської області» на 2006-2020 рр., енергозбереження Харківської області на 2003-2010 рр., будівництва та розвитку Харківського метрополітену на 2007-2012 рр., соціально-економічного розвитку Харківської області до 2010 р. «Харківщина-2010», розвитку дорожнього комплексу Харківської області на 2004-2010 рр., розвитку інформаційного простору Харківської області на 2006-2010 рр.

Питання для обговорення:

1. Життєвий цикл проекту, життєвий цикл продукту проекту. Взаємозв'язки між життєвими циклами проекту та його продукту.
2. Сутність фаз життєвого циклу проекту.

ЗМ 1.2. Проектно-організаційні структури

УНЕ 1. Організаційна структура виконуючої організації

Питання теми:

- планування організації проекту;
- вплив структури виконуючої організації на проект.

Література: [3-8, 11-12, 14-18].

На практичних заняттях студенти:

- вивчають організаційно-управлінську структуру ключових організацій розробників та виконавців програм: розвитку і реформування ЖКГ Харківської області на 2003-2010 рр., підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу, поводження з ТПВ на 2005-2014 рр., «Питна вода Харківської області» на 2006-2020 рр., енергозбереження Харківської області на 2003-2010 рр., соціально-економічного розвитку Харківської області до 2010 р. «Харківщина-2010», розвитку інформаційного простору Харківської області на 2006-2010 рр.

Питання для обговорення:

1. Особливості, переваги і недоліки функціональної структури управління.
2. Особливості, переваги і недоліки матричної структури управління.
3. Особливості, переваги і недоліки проектної структури управління.

ЗМ 1.3. Групи процесів та процеси проектної діяльності

УНЕ 1. Групи процесів управління проектом, їх взаємозв'язки.

Процеси проектної діяльності

Питання теми:

- процеси управління проектом, їх групи;
- взаємозв'язки процесів управління проектом.

Література: [3-4, 6-8, 12, 14-18].

На практичних заняттях студенти:

- досліджують на прикладі складових проектів цільової Програми підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу зміст та особливості процесів управління проектом та їх взаємозв'язки.

Питання для обговорення:

1. Поняття процесу. Групи процесів управління проектом.
2. Принципи взаємозв'язку між групами процесів управління різних фаз проекту та всередині кожної групи процесів.
3. Процеси ініціації.
4. Процеси планування.
5. Процеси виконання.
6. Процеси моніторингу і управління.
7. Процеси завершення.

ЗМ 1.4. Компоненти проектної діяльності

УНЕ 1. Структурні компоненти проектного менеджменту з управління інтеграцією, змістом і строками проекту

Питання теми:

- розробка статуту проекту;
- розробка попереднього опису змісту проекту;
- розробка плану управління проектом;
- керівництво та управління виконанням проекту;
- спостереження та управління роботами проекту;
- загальне управління змінами;

- закриття проекту;
- визначення змісту проекту;
- планування змісту проекту;
- підтвердження змісту проекту;
- контроль змісту проекту;
- створення ієрархічної структури робіт;
- визначення складу операцій проекту;
- визначення взаємозв'язків операцій проекту;
- оцінка ресурсів операцій проекту;
- оцінка тривалості операцій проекту;
- розробка розкладу проекту;
- контроль розкладу проекту.

Література: [3-4, 6-8, 12-18].

На практичних заняттях студенти:

- досліджують на прикладі складових проектів цільової Програми підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу зміст та особливості процесів розробки статуту, попереднього опису змісту та плану управління проектом; керівництва та управління виконанням проекту; спостереження та управління роботами проекту; загального управління змінами проекту; закриття проекту; планування, визначення, підтвердження та контролю змісту проекту; створення ієрархічної структури робіт проекту; визначення складу та взаємозв'язків операцій проекту; оцінки ресурсів та тривалості операцій проекту; розробки та контролю розкладу проекту.

Питання для обговорення:

1. Стадії ініціації проекту.
2. Поняття авторизації.
3. Опис продукту проекту.
4. Зміст статуту проекту.
5. Сутність планування змісту проекту.
6. Призначення плану управління проектом.
7. Підходи до структурування робіт проекту.
8. Призначення декомпозиції.
9. Поняття пакету робіт. Відповідальність за виконання.
10. Визначення прийнятного рівня деталізації цілей проекту.
11. Правила розробки ієрархічної структури робіт проекту.
12. Спостереження і контроль в управлінні проектами.
13. Призначення попереднього, поточного і заключного видів контролю.
14. Поняття управління змінами.
15. Джерела походження змін у проекті.
16. Складові загального управління змінами.

17. Призначення Координаційної ради.
18. Природа походження запитів на зміни.
19. Сутність і призначення процедури визначення складу операцій проекту.
20. Особливості побудови, призначення і використання сітьових діаграм у проекті.
21. Специфіка типів взаємозв'язків операцій проекту.
22. Математичні методи розрахунку розкладу проекту.

УНЕ 2. Структурні компоненти проектного менеджменту з управління вартістю, якістю і людськими ресурсами проекту

Питання теми:

- оцінка вартості проекту;
- контроль вартості проекту;
- розробка бюджету витрат;
- планування якості проекту;
- забезпечення якості проекту;
- контроль якості проекту;
- планування людських ресурсів проекту;
- набір команди проекту;
- розвиток команди проекту;
- управління командою проекту.

Література: [3-8, 11-18].

На практичних заняттях студенти:

- досліджують на прикладі складових проектів цільової Програми підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу зміст та особливості процесів оцінки та контролю вартості проекту; розробки бюджету витрат; планування, забезпечення та контролю якості проекту; планування людських ресурсів проекту; набору, розвитку та управління командою проекту.

Питання для обговорення:

1. Призначення і обчислення: планова вартість запланованих робіт, фактична вартість виконаних робіт, планова вартість виконаних робіт.
2. Зміст роботи менеджера проекту в рамках системи управління якістю.
3. Стандарти і нормативи. Призначення і склад стандартів якості ISO серії 9000 і EN серії 29000.
4. План управління якістю.
5. Діаграма і закон Парето.
6. Діаграма Ішикави.
7. Види і методи контролю якості.
8. Показники якості продукту проекту.
9. Життєвий цикл («петля якості») продукту проекту.

10. План управління персоналом.
11. Чинники, що впливають на ефективність роботи команди проекту.
12. Ролі, виконувані в рамках команди проекту (Р. Белбін).
13. Зміст та призначення SMART-техніки.

УНЕ 3. Структурні компоненти проектного менеджменту з управління комунікаціями, ризиком і поставками проекту

Питання теми:

- планування взаємодії;
- розподіл інформації;
- звітність з виконання;
- управління учасниками проекту;
- планування управління ризиками проекту;
- ідентифікація ризиків проекту;
- якісний та кількісний аналізи ризиків проекту;
- планування реагування на ризики проекту;
- моніторинг і управління ризиками проекту;
- планування покупок, придбань та контрактів проекту;
- запит інформації у продавців;
- вибір продавців;
- адміністрування контрактів проекту;
- закриття контракту.

Література: [3-4, 6-8, 12-18].

На практичних заняттях студенти:

- досліджують на прикладі складових проектів цільової Програми підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу зміст та особливості процесів планування взаємодії; розподілу інформації; здійснення звітності з виконання проекту; управління учасниками проекту; планування управління ризиками проекту; ідентифікації ризиків проекту; якісного та кількісного аналізів ризиків проекту; планування реагування на ризики проекту; моніторингу і управління ризиками проекту; планування покупок, придбань та контрактів проекту; запиту інформації у продавців; вибору продавців; адміністрування контрактів проекту; закриття контракту.

Питання для обговорення:

1. Інформаційні потреби учасників проекту. Потреба взаємодії.
2. План управління взаємодією.
3. Матриця звітності.
4. Зміст архіву проекту.
5. Призначення звітності з виконання проекту.
6. Постпроектний звіт: зміст і цілі.

7. Невизначеність і ризик інвестиційного проекту.
8. «Відомі» і «невідомі» ризики.
9. Джерела походження ризиків.
10. Можливості кількісного опису ризику.
11. Призначення показника очікуваного грошового вираження.
12. Призначення дерева рішень.
13. Сутність імітаційного моделювання аналізу ризиків.
14. Основні схеми реакції на ризик у проекті.
15. Призначення моніторингу ризиків.
16. Сутність аналізу альтернативи «виробляти або купувати».
17. Ознаки класифікації контрактів.
18. План управління контрактами.

3. Технологія організації і проведення, супровідний матеріал

Практичні заняття передбачають розгляд, аналіз з методологічних позицій проектного менеджменту проектів/програм розвитку м. Харкова і Харківської області, що були реалізовані, впроваджуються або знаходяться в стадії розробки.

Проведення практичних занять відбувається з використанням презентацій за темами змістових модулів навчальної дисципліни «Системна організація професійної діяльності», створених за допомогою програми MS Office PowerPoint, з наданням студентами додаткових інформаційних матеріалів, форм проектної документації, завдань, контрольних запитань тощо. Проведення практичних занять також передбачає відвідання підприємств та об'єктів, що функціонують в сфері міського господарства і будівельній галузі.

Перелік проектів/програм розвитку м. Харкова та Харківської області, що розглядаються під час практичних занять

1. Програма підготовки та проведення в Харківській області матчів фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу.
2. Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства Харківської області на 2003-2010 роки.
3. Обласна Програма поводження з твердими побутовими відходами на 2005-2014 роки.
4. Програма «Питна вода Харківської області» на 2006-2020 роки.
5. Комплексна програма енергозбереження Харківської області на 2003-2010 роки.
6. Обласна Програма будівництва та розвитку Харківського метрополітену на 2007-2012 роки.
7. Регіональна комплексна програма соціально-економічного розвитку Харківської області до 2010 року «Харківщина-2010».
8. Програма розвитку дорожнього комплексу Харківської області на 2004-2010 роки.
9. Програма розвитку інформаційного простору Харківської області на 2006-2010 роки.
10. Проект моделі організації територій Харківської області та Концепція реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні.

Стандартизовані форми проектних документів, що розглядаються під час практичних занять.

1. Статут проекту.
2. Попередній опис змісту проекту.
3. Попереднє техніко-економічне та техніко-економічне обґрунтування проекту.
4. Оцінний звіт.
5. Опис продукту проекту.
6. Ієрархічні структури робіт проекту.

7. План управління проектом.
8. Розклад виконання проекту.
9. Сітьова діаграма проекту.
10. Бюджет витрат проекту.
11. План управління якістю проекту.
12. План управління персоналом проекту.
13. Програма мотивації персоналу проекту.
14. План управління взаємодією.
15. План управління ризиками.
16. План управління покупками, придбаннями та контрактами.
17. Оферта.
18. Постпроектний звіт.

Оцінна форма учасників курсу.

Інструкція: результати, отримані завдяки вашим відповідям, допоможуть покращити зміст і викладення подальших курсів дисципліни «Системна організація професійної діяльності». Будь ласка, висловіть свою позицію і оцініть курс за такою оцінною шкалою:

- 5 – відмінно;
- 4 – добре;
- 3 – задовільно;
- 2 – не задовільно.

№	Позиція	5	4	3	2
1.	Загальна оцінка курсу				
2.	Інформація і зміст курсу				
3.	Стиль презентації в цілому				
4.	Темп викладення в цілому				
5.	Якість роздавальних матеріалів				
6.	Ступінь взаємодії викладача (доповідачів) і слухачів				
7.	Оцінка викладача				
8.	Будь-які інші зауваження і побажання стосовно курсу (наприклад, зміст лекцій, технічне оснащення та ін.):				
Будь ласка, перш ніж піти, передайте заповнену анкету викладачу або його асистенту. Дякуємо за співробітництво!					

4. Оцінювання

Оцінка знань студентів з дисципліни «Системна організація професійної діяльності» здійснюється відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП). Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю під час аудиторного заняття у відповідності до його форми (лекційна, практична).

Для визначення успішності навчання студентів навчальним планом з дисципліни «Системна організація професійної діяльності» передбачено та використовуються такі форми та методи контролю і оцінювання знань як:

- оцінювання виконання індивідуальних завдань та роботи студента під час практичних занять;
- поточне тестування після вивчення тем кожного змістового модуля;
- складання екзамену.

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль відповідно до принципу модульного обліку знань студентів.

5. Інформаційно-методичне забезпечення

1. Бабаєв В. М. Практика муніципального управління : [навч. посіб.] / В. М. Бабаєв. – Х. : ХДАМГ, 2002. – 311 с.
2. Бабаєв В. М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти : [моногр.] / В. М. Бабаєв. – Х. : ХРІДУ НАДУ «Магістр», 2004. – 204 с.
3. Бабаєв В. М. Системна організація професійної діяльності : [консп. лекцій для студ. спеціальн. 7.000003 – «Управління проектами»] / В. М. Бабаєв. – Х. : ХНАМГ, 2007. – 214 с.
4. Бабаєв В. М. Управління проектами : [навч. посіб. для студ. спеціальн. «Управління проектами»] / В. М. Бабаєв. – Х. : ХНАМГ, 2006. – 244 с.
5. Бушуєв С. Д. Динамічне лідерство в управлінні проектами : [моногр.] / С. Д. Бушуєв, В. В. Морозов. – К. : Українська асоціація управління проектами, 2000. – 312 с.
6. Інтернет-сайт Харківського міськвиконкому [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.city.kharkov.ua>.
7. Інтернет-сайт Харківської облдержадміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.kharkivoda.gov.ua>.
8. Керівництво з питань визначення компетентності і сертифікації українських керівників і фахівців у керуванні проектами NCB (ua) [С. Д. Бушуєв, В. Д. Шпильовий та ін.]. – К. : «Т.А.К.К.», 2000. – 84 с.
9. Керівництво з основ проектного менеджменту : [довідник / під ред. Дункан В. Р. ; пер. з англ. – К. : Віпол, 1999. – 198 с.
10. Мазур И. И. Управление проектами : [учеб. пособие] / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро. – М. : Экономика, 2001. – 574 с.
11. Мир управления проектами / [под ред. Х. Решке, Х. Шелле. ; пер. с англ.]. – М. : Аланс, 1993. – 304 с.
12. ПМ-профі [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.pmprom.ru>.
13. Проектний менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.projectmanagement.ru>.
14. Словник-довідник з питань управління проектами / [за ред. С. Д. Бушуєва]. – К. : Деловая Украина, 2001. – 640 с.
15. Управление проектами. Зарубежный опыт / [под ред. В. Д. Шапиро]. – СПб. : Два-Три, 1993. – 443 с.
16. Управление проектами: [моногр.] / [под ред. В. Д. Шапиро]. – СПб. : Два-Три, 1996. – 610 с.
17. Управление проектами: Справочник для профессионалов / [И. И. Мазур, В. Д. Шапиро и др.]. – М. : Высш. шк., 2001. – 875 с.
18. Цифровий репозиторій Харківської національної академії міського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://eprints.ksame.kharkov.ua>.

Навчальне видання

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни
«Системна організація професійної діяльності»
(для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності
7.18010013, 8.18010013 «Управління проектами»)

Укладач **БАБАЄВ** Володимир Миколайович

Відповідальний за випуск *Г. В. Висоцька*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Є. Г. Панова*

План 2011, поз. 420 М

Підп. до друку 06.11.2012 р.

Друк на ризографі

Зам №

Формат 60x84 1/16

Ум.-друк.арк. 0,5

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,

вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК№4064 від 12.05.2011р.